

LACEDEMONIËRS, SPARTA 1888
VÓÓR EN NA CHRISTUS

VOORWOORD		3
HOOFDSTUK I	INLEIDING	8
HOOFDSTUK II	DE SPARTAANSE MAATSCHAPPIJ	28
HOOFDSTUK III	GRIEKS-PERZISCHE OORLOGEN	40
HOOFDSTUK IV	OORLOG SPARTA-ATHENE	44
HOOFDSTUK V	PACT GRAECIA +	49
HOOFDSTUK VI	KEERPUNT 1888, SPARTA ROTTERDAM	73
HOOFDSTUK VII	GRIEKSE EN RUSSISCHE CULTUUR	77
HOOFDSTUK VIII	GEOPOLITIEKE KRACHTENVELD	80
HOOFDSTUK IX	DE NIEUWE ZIJDEROUTE	86
HOOFDSTUK X	SPARTAANS GEMIS	91
HOOFDSTUK XI	HET BRILLETJE VAN LYCURGOS	97

VOORWOORD

Na het afronden van mijn boeken (1) Gorki in Nederland, (2) Kiy, Sjtjek en Chryv, (3) Paarelketting, (4) Francesco en Bianca (de Medici), (5) Liliyana Gadyka en (6) the Essays had ik mij voorgenomen voorlopig even niets te schrijven en mij alleen nog op de promotie van genoemde boeken te concentreren. Echter ik had pakweg 10 dagen vrijwel non-stop gewerkt aan de afronding van deze 6 boeken en gunde mezelf in die periode slechts een korte nachtrust. Ik had in die dagen kennelijk een vrij hoog adrenalinegehalte opgebouwd en ik begon al na 2 dagen rust het schrijven al te missen. Van het promoten van de boeken kwam niks terecht.

Nu wil het toeval dat ik destijds betrokken was bij een werkgelegenheidsproject waarin de voetbalclub Sparta Rotterdam een belangrijke rol speelde. Als jeugdvoetballer heb ik regelmatig tegen die club gespeeld en mijn laatste toernooi in Breda met Excelsior Rotterdam speelde ik in een poule met de regionale jeugd van Sparta, Feyenoord, PSV en Ajax met spelers tot 19 jaar oud. Sparta maakte op mij de beste indruk van de 10 voetbalclubs die meededen aan dit toernooi. Toen ik na al die jaren terugschiet op die tijd dat voetbal zo'n prominente rol in mijn leven speelde schoten tal van mijn herinneringen door mijn gedachten.

Ik heb sinds relatief jonge leeftijd ook altijd een passie voor (oude) geschiedenis gehad en laten we eerlijk zijn, welke geschiedenis kan die van het klassieke Griekenland overtreffen? Bij wijze van afkickcursus heb ik gemeend mij toch maar te moeten zetten aan de afronding van de 3 resterende manuscripten, die weliswaar in mijn hoofd zaten, maar die nog niet aan het papier waren toevertrouwd. Hoewel ik mij in geen enkel opzicht kan meten met het topgenie Tesla weet ik dat zijn uitvindingen in een fractie van een seconde tot hem kwamen en tot en detail in zijn hoofd zaten voordat hij deze aan het papier toevertrouwde. Mijn uitleg is dat als onze antenne gericht is juiste frequentie informatie tot ons komt vanuit een soort universele cloud. Het lijkt vergezocht, maar ik heb geen betere verklaring.

Een van die manuscripten gaat over het oude Sparta en de klassieke wereld en het leek mij een leuke gedachte deze te zwaluwstaarten met de geschiedenis van Sparta Rotterdam 1888, de oudste betaalde voetbalclub van ons land. Omdat er al zoveel geschreven is over deze legendarische club zal ik mij beperken tot hoogtepunten. Er bestaat geen twijfel over dat Sparta – en zeker de jeugdopleiding- groot respect en aanzien genieten en genoten onder voetballend Nederland. Aan de muur van de perskamer van Sparta hangen foto's met grote namen, zoals van de onlangs overleden en in alle opzichten fantastische en aimabele Barry Hughes tot grootheden als Frank Rijkaard en Louis van Gaal. Hoewel Louis door legio mensen verguisd wordt, kan niet ontkend worden dat hij grootste successen als trainer heeft gekend. Het was vooral zijn stekelige manier van opereren naar de pers die irritaties oproepen. Ik wist ook al had ik ruim 30 jaar geen enkele aandacht meer besteed aan voetbal wits ik meteen dat hij grote prestaties met het Nederlands Elftal zou gaan neerzetten omdat hij iets toevoegde wat vele jaren de oorzaak ervan was dat we nooit een WK wonnen en dat was meedogenloosheid, Spartaanse discipline en een killermentaliteit.

Toen ik op mijn fiets op een regenachtige middag weer eens van het Kasteel naar mijn huis in Rotterdam-Zuid reed dacht ik waarom niet, waarom zou ik de geschiedenis van deze beide giganten, de stadsstaat Sparta en de voetbalclub Sparta niet trachten te verweven met elkaar? Wat de speelstijl van de jeugd van Sparta betreft, deze was vaak net zo gewaagd, brutaal en sprankelend als de vechtstijl van de jonge Spartiaten van weleer. Het oude klassieke Sparta vanaf 1888 vóór Christus staat in dit boekje centraal en daar waar relevant wordt vanaf 1888 na Christus begonnen met de verknoping van het verhaal van de gelijknamige voetbalclub.

Voor mij is dat laatste ook een uitgelezen kans om wat te reflecteren op mijn jeugdliefde wat voetbal pakweg 15 jaar lang voor mij zeker was. Alles stond in die periode in het teken van deze mooie sport en mijn school hing er maar een beetje bij. Toen ik rond mijn 18^e “het licht zag” wat leren betreft en ik in sneltreinvaart van het laagste schoolniveau doorstootte naar het hoogste niveau, doofde zonder dat ik toen ter tijd het besepte mijn passie voor het keurslijf wat voetbal op hoog niveau in feite ook is uit en rond mijn 20^e hing ik mijn Adidas voetbalschoenen van kangaroooeler aan de wilgen in Rotterdam-Zuid, waar ik destijds samenwoonde met de dubbelgangster van zangeres Sade.

Het is mijn stellige overtuiging dat je geen 2 laat staan 3 heren te gelijk kan dienen om de top te kunnen bereiken en dat niveau te handhaven, dus karakterologisch en rationeel haakte ik die knoop terecht door. Topsport vereist absolute toewijding. Mijn omgeving en vrienden begrepen mijn keuze niet. Van het ene op het andere moment speelde ik ongemotiveerd als een natte krant, terwijl ik toch echt heel goed kon voetballen en fysiek ijzersterk was, maar ik heb zoveel extreem talent gekend dat nooit de top heeft bereikt om allerlei redenen. Zo speelde ik samen met ene Eddy Poppelaars en Hans Lapré die buitengewoon begenadigd waren met talent.

Ik was razendsnel, altijd de snelste van de clubs waar ik speelde. Maar als de innerlijke drive komt te vervallen is daar niets meer tegen bestand. De veldslagen die in dit boek terloops aan de orde komen werden naast vernuft en moed vooral ook op die factor beslist. Voetbal is net zoals oorlog voeren vooral een mentaliteitskwestie. Samen met mijn vrienden speelden we dagelijks vanaf ons 6^e jaar straatvoetbal en aan toeschouwers hadden we in de wijk de Burchten in Rotterdam-Zuid vaak geen gebrek want de balkons van de tegenover elkaar liggende flats vormden een perfecte tribune voor belangstellende burens en het niveau was doorgaans hoog, zeer hoog want onze inzet was net als dat van het klassieke Sparta fenomenaal en het is dan ook niet verwonderlijk dat enkelen van ons na 10 jaar totale toewijding en begeestering de top in het voetbal behaalden. Internationaal gezien behoorde Nederland toen tot de absolute wereldtop.

Sommigen van ons brachten het zelfs tot het eerste elftal van Feyenoord of het nationale team in een tijd dat er grote prijzen gewonnen werden. De Spartanen bewezen dat tomeloze inzet en het gedisciplineerd jarenlang oefenen met een strakke missie voor ogen tot verbluffend goede resultaten op het slagveld leidden. Voor voetbal geldt in wezen exact hetzelfde.

Oefening baart kunst. Omdat ik op mijn 20^e meerdere universitaire opleidingen ging volgen aan de Erasmus Universiteit en ik samenwoonde met de 16-jarige bloedmooie Nederlandse versie van de zangeres Sade drong het tot mij door dat ik niet meerdere heren tegelijk kon dienen en mijn motivatie voor het voetbal ebde langzaam weg omdat ik studeren in die fase van mijn leven leuker begon te vinden en er ook totaal geen klik was met mijn toenmalige trainer bij Excelsior ene van Bommel. Het jaar daarvoor was deze club onder een andere trainer landskampioen bij de jeugd tot 19 jaar geworden en in feite maakte ik achteraf de verkeerde keuze toen ik door een scout werd gevraagd voor die club. Het kan onder die omstandigheden alleen maar tegenvallen.

Daarnaast was ik een zogeheten 1-benige en dus beperkte voetballer, speelde niet constant en ik miste een echt killerinstinct wat de Spartiaten (de elitesoldaten van Sparta) nadrukkelijk wel hadden, maar ja daar waren ze minimaal 12 jaar op getraind. Alles overwegende koos ik voor studeren en voor mijn liefde en ik herinner me nog veel dromen daarna, waarin ik de mooiste doelpunten maakte, maar daarin lag in de werkelijkheid mijn kracht niet. Ik had een uitstekend balgevoel, gevoel voor timing, extreme snelheid en een goed spelinzicht, maar moest het vooral ook van mijn tomeloze inzet en motivatie hebben en ik ben vanaf mijn geboorte net een Duracellbatterij geweest en ik had de energie van 10 Duitsers.

Met gemak kon ik een bal in volle vaart op het juiste moment over 40 meter op de centimeter nauwkeurig klaar leggen voor een medespeler om te scoren. Ik was vooral een dienende speler. Toen ik in mijn laatste wedstrijd de spits van Ajax met bal bijna recht op mijn goal liet af gaan, zonder noemenswaardig in te grijpen, wist ik dat mijn uiterste houdbaarheidsdatum verstreken was. Ik had met voetballen een fantastische tijd beleefd en ik kan alle ouders verzekeren dat ik met sport net zo veel leerde als op school, maar het was mooi geweest. Je leert door teamsport samen te werken, discipline op te brengen, te organiseren en te plannen er cetera.

Later heb ik nog decennia profijt gehad van mijn intensieve fysieke inspanningen want ik ben heel mijn leven in totaal misschien een paar weken ziek geweest en mijn lichaamsbouw bleef min of meer hetzelfde en na 40 jaar herkende mensen meteen dat ik voetballer was geweest. Ik was in alle balsporten min of meer van hetzelfde niveau en dat schijnt inherent aan het voetbal te zijn. Toen ik in Bodrum onlangs tot beste volleyballer van het hotel werd uitgekozen uit een grote groep zeer sportieve mannen vanaf 20 jaar oud, heb ik niemand verteld dat ik 40 jaar terug voor het laatst had gevolleybald. Net als schaatsen en zwemmen schijn je dat dus niet te verleren. Het had wel 1 nadeel, ik heb 2 dagen niet meer kunnen lopen en had overal spierpijn.

Sport verbreedert niet alleen, maar het maakt je ook kerngezond, zowel geestelijk als lichamelijk en dat wisten de oude Grieken als geen ander. Een gezonde geest in een gezond lichaam. Passie voor geschiedenis heeft vanaf mijn 15^e een centrale plek in mijn leven gehad en mijn kennis voor oude en moderne wereldgeschiedenis overtrof mijn kennis van de formele universitaire studies die ik volgde in mijn leven. Multidisciplinaire geschiedenis staat niet los van elkaar, maar is verweven zoals de draden van een spinnenweb.

Verleden, heden en toekomst hangen nauw samen en degenen die dit niet inzien leven als een kip zonder kop. De enige constante is de menselijke psyche en als ik de ingrediënten van een modus operandi zie kan ik redelijk betrouwbare voorspellingen doen. Dat is geen tovenarij, maar gezond verstand en inzicht. Dat is geen tovenarij, maar gezond verstand en inzicht. Ik lees niet alleen talloze bronnen, ik voel geschiedenis, leef me in de materie in en kom in een soort flow of trance zo men wil en als je alle feiten weegt, kom je vrijwel altijd dicht in de buurt wat er zich feitelijk moet hebben afgespeeld want de menselijke aard verandert niet.

Laten we maar eens beginnen in 1888 vóór Christus toen de oorspronkelijke bewoners van Sparta in wording landbouw en veeteelt bedreven in hun dorp waar later Sparta uitgroeide tot de meest gevreesde vechtmachine van de oudheid, waartegen ruim 400 jaar geen kruid gewassen bleek en waardoor omvangrijke legers geblameerd en gedecimeerd werden die getalsmatig vele malen sterker waren, soms wel zoals bij Thermopylae 40 keer zo groot. Kom en lees waar absolute toewijding en perfectie toe kunnen leiden en bedenk dat ook onze huidige samenleving - zonder dat wij dat altijd beseffen – doordeesemd is met die Griekse invloeden van weleer. De constitutie van Sparta die Lycurgos bedacht had vormde de basis voor het succes van Sparta en als eerste stadsstaat kregen burgers burgerrechten.

Onze taal, spreekwoorden en gebruiken staan bol van verwijzingen naar glorieuze oude Spartaanse tijden. Voor al degenen onder u die denken dat er al vele honderden jaren naar het oude Sparta is gegraven en archeologisch en thematisch is uitgekauwd, deel ik mede dat pas sinds 1906 naar Sparta is gevorst en dat in 1925 voor het eerst een indrukwekkende buste van een Spartaanse soldaat werd gevonden in een gebied waar Sparta gesitueerd was. Er is natuurlijk wel door diverse historici veel over geschreven, maar in dit boekje tracht ik de kern van Sparta beknopt te duiden met de bril van nu en daar waar mogelijk zal ik de samenleving van Sparta van toen gebruiken om aan te tonen wat er in onze moderne samenleving fundamenteel mis is. Vooral de verstoorde onze man-vrouwrelatie blijkt funest.

Het is mij gebleken dat geschiedenis voor de meeste mensen niet is weggelegd noch aanslaat en als je dan een onderwerp als dit in pakweg 800 pagina's of meer voorlegt - en dat doen de meeste geschiedschrijvers, ook die uit de oudheid- haakt de niet begeesterde en niet ingewijde lezer al snel af of begint er niet eens aan. Daarom heb ik getracht dit boek zo compact mogelijk te houden. Alles wat ik in dit boek beweert is louter voor mijn eigen verantwoordelijkheid en ik hoop dat Herodotos, Thucydides en Plutarchus het mij niet al te kwalijk nemen als ik zo nu en dan verassende details uit hun fantastische verzameld werk voor mijn boekje heb gebruikt om een en ander te verduidelijken.

Ik las in juni 2019 dat indrukwekkende werk *Historiën* weer in 1 ruk uit. Thucydides is eerlijk en geeft aan tal van dialogen zelf te hebben ingevuld of aangevuld naar beste inzichten en hij speelde nota bene als generaal van Athene tijdens de Peloponnesische Oorlog een belangrijke rol. Hoe kan men dat hard oordelen over Herodotos die amper geboren was toen Xerxes met zijn 1.200 schepen en meer dan een half miljoen soldaten inclusief (facilitaire dienst) in 480 vóór Christus de Grieken wel eens een kopje kleiner zou gaan maken? Zijn schitterende werk is adembenemend en ik vind de vileine kritiek op hem door de veel later levende Plutarchus, die zelf over een dikke duim beschikte, lachwekkend.

Als we aan Griekenland denken dan is dat beeld vaak beperkt tot Athene en Sparta, maar in werkelijkheid wemelde het van de uiterst krachtige Griekse stadstaten, zowel op het Griekse vasteland als op de Griekse eilanden of ver daarbuiten. Tel je al die stadstaten bij elkaar op dat kom je op een immens imperium, waarover later meer.

HOOFDSTUK I INLEIDING

In juni 2019 had ik eindelijk weer eens, na pakweg 2 jaar, tijd om bij te tanken wat het lezen van serieuze boeken betreft en ik startte met het verzameld werk van de Atheense schrijver en generaal Thucydides, die naast vele andere boeken nog in mijn ongeopende digitale bibliotheek stond. Wat mij direct opviel was de heldere geest van de schrijver en zijn buitengewoon eerlijke en authentieke verhaaltrant. Ook het verzameld werk van Plutarchus kwam mij zeer van pas om een getrouw beeld te verkrijgen over het wezen van de stadstaat Sparta en natuurlijk had ik nog van 20 jaar terug het verzameld werk van mijn Griekse held Herodotos liggen, met in de kantlijn met fijnschrijver de door mij destijds gemaakte krabbels die ik nog amper kon ontcijferen. Ik las in juni 2019 dat indrukwekkende werk Historiën weer in 1 ruk uit.

Mijn opa scheen volgens mijn moeder, in tegenstelling tot mijzelf, een buitengewoon mooi handschrift te hebben gehad en hij was ook een verdienstelijke schilder, maar volgens mijn moeder deed hij met dat talent weinig of niets. Sinds mensenheugenis kwam mijn familie uit Rotterdam, Dordrecht en Scheveningen alhoewel iedereen dacht dat we Italiaans waren vanwege ons donkere uiterlijk. In de zomer ben ik binnen 1 uur donker brons gekleurd en mijn 4 zussen waren allemaal brunettes

Voor mij was duidelijk dat de mensen uit de ontstaansperiode van Sparta (pakweg 3.100 jaar geleden) qua verstand niets voor ons onderdeden, integendeel, ik ben ervan overtuigd dat men toen in het algemeen gemiddeld een veel hoger niveau van persoonlijke ontwikkeling en zelfredzaamheid had bereikt dan wij nu. Daarnaast had men goed over hun samenleving nagedacht. Deze op ons extreem overkomende maatschappij bevatte ook een aantal wezenlijke voordelen - ook wat de man-vrouwrelatie betreft- waarop ik later in dit boek zal terugkomen. Toch hebben de meesten van ons de verkeerde (impliciete) aanname dat alles wat oud is inferieur moet zijn. In het werk van Thucydides staan de zogeheten Peloponnesische oorlogen centraal, die woedden (overigens met soms jarenlange onderbrekingen) tussen 431 en 404 vóór Christus en die de hoofdrolspelers Athene en Sparta volledig uitputten.

50 jaar na de verpletterende nederlaag van Xerxes bij Thermopylae en Salamis (480 vóór Christus) waren de eens zo goede verhoudingen tussen de antagonist Sparta en Athene sterk verzuurd en omgeslagen in diep onderling wantrouwen, wedijver en zelfs haat. Hun opvattingen hoe een staatsstaat het beste georganiseerd kon worden lagen mijlenver uit elkaar, maar dat was niet de reden voor de verbeterde strijd. Het was vooral Athene die anderen waaronder Sparta de loef wilde afsteken en die een expansieve politiek voerde die veel leek op afpersing. Werd door de overige stadstaten niet gedaan wat Athene wenste, dan werd al snel met de steeds machtiger wordende vloot bedreigd. Kijk naar de VS nu en je krijgt een aardig beeld om te vergelijken.

Daarnaast is mijn algemene beeld dat het vooral Athene was die Sparta keer op keer belazerde via concies met andere stadstaten en Sparta onder hun duiven schoot en trachtte te vernederen. Voor de Spartaanse cultuur was eer, macht en loyaliteit alles. Tegen die achtergrond lag de titanenstrijd tussen Sparta en Athene in de geschiedenis automatisch besloten en was deze in zekere zin onvermijdelijk en deze leek te worden aangestuurd door Fortuna. Het was slechts een kwestie van tijd voordat de vlam in de pan zou slaan. Burgeroorlogen kennen alleen maar verliezers en ik ken niets dat zo afgrijselijk en infaam is dan burgeroorlogen. Er valt geen eer aan te behalen en in dat soort oorlogen laten mensen zich van de slechtste kan zien. Boezemen de overwinningen tegen de Perzen veel ontzag in en zijn deze fenomenale prestaties vereeuwigd in de geschiedenisboeken, ik heb nog nooit een positief verhaal horen vertellen over de vele plunderingen en orgies aan geweld tijdens de Griekse burgeroorlog.

In onze cultuur kennen we een veel te groot belang toe van de vrije wil, die tot op grote hoogte een illusie is en als u mij niet gelooft zou u de vraag kunnen beantwoorden hoeveel echte keuzes u in uw leven hebt gehad? Als wij moderne mensen nadenken over het klassieke Griekenland dan komen de meeste mensen niet veel verder dan Sparta en Athene. Ook op middelbare scholen staan die 2 stadstaten centraal. Daarbij wordt vaak vergeten dat er in de oudheid een indrukwekkende verzameling Griekse Stadstaten bestond van het Griekse vaste land, de talloze Griekse Eilanden, van de vele Stadstaten aan de west- en noord kust van het huidige Turkije en Libië, tot de Griekse stadstaten en koloniën rond de Zwarte Zee, Corsica, Sardinië, Illyrië, de Zee van Azov en de trits aan Griekse Stadstaten en koloniën in en buiten de laars van het huidige Italië, ook wel Magna Graecia geheten.

Hoewel er onderling vaak veel rivaliteit en strijd was kon men fenomenale krachten als het erop aankwam ten tijde van crises bundelen als de verschillen even terzijde werden geschoven. De mensen toen worstelden in essentie met dezelfde problemen en vraagstukken als wij nu omdat de "Goden" of Fortuna ons voortdurend op de proef stellen, toen en nu nog steeds. Ongekende successen wisselden zich ook toen al af met rampzalige dieptepunten en op hoogmoed en te veel succes rustten toen al geen zegen. De "Goden" of spirituele schaduwwereld zo men wil zetten nieuwe helden op het paard om deze er even zo snel weer genadeloos van af te stoten. Dus ga niet buiten uw schoenen lopen want uw lot zal identiek zijn. Hoogmoed komt voor de val.

Beschavingen zoals Sparta kwamen op en gingen uiteindelijk weer verloren, waarbij direct dient te worden opgemerkt dat Sparta het van alle stadstaten het langst volhield en toen Sparta in feite ophield te bestaan als macht dit kwam door een reeks van factoren zoals algehele uitputting, demografische teloorgang, sociale instabiliteit en nieuwe opkomende machten zoals Carthago en Rome. Bij Athene lag dat wezenlijk anders. De Atheners hadden hun hand overspeeld in de oorlog met Sparta en Syracuse en hun hegemonistische en verraderlijke politiek tegenover anderen gingen hun tol eisen en daarnaast slopen decadentie en arrogantie hun ooit zo succesvolle bestuurssysteem binnen.

Hiervoor werden zij flink “bestraft” en behalve de vreselijke oorlog tegen Sparta werden zij getergd door de Zwarte Dood. Ook in onze tijd kennen we zo’n dominante, agressieve en overheersende macht in de vorm van de VS. Hun arrogantie druipt ervan af en opgepimpte en gemanipuleerde economische prestatiecijfers en hun militaire suprematie en talloze bases in 160 landen dragen in belangrijke mate bij aan een vals gevoel van onoverwinnelijkheid. Het zijn sterke benen die de macht en weelde kunnen dragen en deze houding van wie maakt mij wat is vaak een voorbode voor komend onheil en daar hoef je geen pythia van Delphi voor te zijn. Ik ben niet anti-Amerikaans, integendeel, maar dit poenerige en dominante gedrag is het lot van elke superpower die anderen wil domineren. Het is totaal niet aan ras gebonden en de slachtoffers van weleer kunnen nu de daders zijn en vice versa. Zo speelt Fortuna met het lot.

27 jaar oorlog voeren tussen Sparta en Athene (zij het met tussenpozen en wapenstilstanden) was bepaald geen sinecure gebleken, leidde zoals gezegd tot uitputtingsverschijnselen, bood andere opkomende machten kansen en nog even en The War on Terror (zonder noemenswaardige successen) kan ook deze krankzinnige tijdspanne bereiken. Een relatief kleine groep mensen in mijn land hebben op school geschiedenisles gekregen over de oude wijze Grieken, die zonder enige twijfel de bakermat vormen van onze huidige moderne maatschappij en beschaving, maar zelfs gymnasten hebben slechts een klein deel van die geschiedenis meegekregen in het vak Grieks, want we hebben in onze jachtige oppervlakkige tijd nergens echt tijd meer voor. Het middelmatige overall eindresultaat is dan ook -als je er echt goed naar kijkt- een beetje bedroevend. Ik beschrijf dit proces van middelmaat en vluchtigheid terloops in mijn recente boek Gorki in Nederland.

De gemiddelde Nederlander weet door de bank genomen bijzonder weinig van deze in alle opzichten boeiende klassieke geschiedenis, met hun vele intellectuele giganten en hun bijna bovenmenselijke prestaties, waarvan koning Leonidas van Sparta slechts 1 goed voorbeeld is. Van intellectuele fijn-kloverij moesten de Spartanen niet veel hebben, want dat leidde in hun ogen slechts tot verwijfdheid en zwakheid in tegenstelling tot hun Atheense tegenstrevers, die naast fysieke prestaties ook meer oog hadden voor wetenschap en verfijnde kunsten en die openstonden voor de geneugten van Dionysos.

De Spartanen gingen voor puur natuur en functionele soberheid waaraan een overtuigd Calvinist een puntje zou kunnen zuigen. Ik twijfel er niet over dat de huidige vrouwen in Rusland, Oekraïne en Belarus qua gedrag en uiterlijk en verschijning de directe afstammelingen zouden kunnen zijn geweest van de extreem mooie, sterke en intelligente Spartaanse vrouwen. Ik zie zoveel gelijkenissen tussen die twee en dat is historisch ook niet zo vreemd want los van de genetische mix is via de overdracht van het culturele erfgoed van Byzantium Rusland, Belarus en Rusland doordeesemd van Griekse invloeden.

Ook het thema van de sterke doorgaans beeldschone Spartaanse vrouwen komt aan bod in dit boek omdat dit thema van wezenlijk belang is voor het begrijpen van de sociaalpsychologische tekortkomingen in onze huidige maatschappij.

In de zogeheten Duistere Eeuwen (1200-800 vóór Christus) vertrokken relatief veel Hellenen, zoals de Grieken zichzelf noemden, ten gevolge van binnentrekkende en plunderende volksstammen van buiten of vanwege misoogsten, dan wel ten gevolge van overbevolking naar de Zuidwest kust van het huidige Turkije en stichtten daar talrijke stadstaten, die gezamenlijk worden aangeduid als Ionië (pakweg 750-500 vóór Christus). Helicarnassus, de geboorteplaats van de legendarische Herodotos, de vader van de geschiedkunde, oftewel het huidige Bodrum was een goed voorbeeld van zo'n florerende stadsstaat.

Het toeval wilde dat mijn dochters in juni 2019 een vakantiereisje voor ons naar Bodrum boekten zonder dat ik ervan afwist maar wat heb ik daar genoten. Ik heb er niets kunnen schrijven want ik was op de valreep de kabel van mijn laptop vergeten en pas na terugkomst een paar wendagen later pakte ik de draad van dit boekje weer op. Bodrum is zonder enige twijfel een van de mooiste gebieden van Turkije en als het enigszins kan wil ik daar vaker naar toe, naast mijn geliefde Kiev, Odessa en Colombia omdat ik daar de positieve energie ervaar die ik in ons kleinburgerlijke kikkerlandje zo mis.

9 jaar eerder was ik voor de eerste keer met mijn allervriendelijkste en bloedmooie "verpleegster" Monique, waar ik 3 jaar mee samenwoonde, in Bodrum geweest. Toen was de schoonheid van dit gebied mij echter onvoldoende opgevallen en dat komt ook dat de meeste liefdesrelaties verstikkend en blik-vernauwend zijn. Elke vorm van avontuur en vrijheid wordt uit je geperst en dodelijke sleur wordt het handelingsperspectief, ongeacht hoe goed je intenties ook zijn. De geschiedschrijver Herodotos was geboren en getogen in Helicarnassus en ondanks het feit dat hij in een aantal kwesties getallen en feiten onjuist heeft opgetekend of soms bewust overdrijft om de aandacht van de toehoorders te trekken, vormt zijn werk een bijna onuitputtelijke historische bron van onschatbare waarde. Hij bezat geen internet en kon niet naar een bibliotheek zoals die van Alexandrië gaan en wat hij presteerde op historisch vlak met de beperkte hulpmiddelen van zijn tijd grenst aan het ongelofelijke. Hij wordt dan ook terecht als dé grondlegger van het vak geschiedenis beschouwd.

De kritiek die sommige moderne historici, maar ook Plutarchus, op hem leverden vind ik tegen de geschetste achtergrond misplaatst en goedkoop. Regelmatig moest hij vertrouwen op bronnen die bepaalde gebieden hadden bezocht en daar ging het soms mis, maar wij hebben in onze kleine wereld, die je eenvoudig met het vliegtuig of PC kan afstruinen makkelijk praten. Hij stelt dat Egyptenaren tot de conclusie waren gekomen dat de Frygiërs in Midden-Turkije de oudste beschaving hadden, ook ouder dan de Egyptenaren zelf en zij hielden naar eigen zeggen (priester Manetho) al bijna 30.000 jaar hun eigen geschiedenis in archieven bij.

Of dat feitelijk juist is valt nader te bezien, maar voor mij staat wel vast dat de menselijke beschaving veel ouder is dan in de officiële geschiedenisboeken staat vermeld. Houd dus altijd een open mind! Egypte was waarschijnlijk ouder dan Frygië en de Sfinx is veel ouder dan algemeen wordt aangenomen en dateert uit een periode dat er veel regen was in Egypte en de woestijn vruchtbaar groen land was en de zee een andere loop had.